

Paříž chce ukázat sílu, ale čelí geopolitické krizi v Africe

zvedavec.news/komentare/2024/04/10039-pariz-chce-ukazat-silu-ale-celi-geopoliticke-krizi-v-africe.htm

Nové nigerijské vojenské vedení Francouze ve skutečnosti vyhostilo poté, co sesadilo bývalého vůdce Mohameda Bazouma a uvrhlo ho do domácího vězení (26. července 2023). Pět vojenských dohod s Francií zrušila vojenská vláda v srpnu loňského roku a poslední kontingent z 1 500 vojáků, které Paříž v Nigeru rozmístila, odešel v prosinci. Tím skončila desetiletá francouzská protidžihadistická mise v západoafrickém regionu Sahel. Francouzské jednotky opustily také Mali a Burkinu Faso, což bylo označeno za „dominový efekt“.

Katastrofě v Nigeru (z francouzského pohledu) skutečně předcházela katastrofa v Mali – o Čadu nemluvě. Kromě místních převratů a zahraničněpolitických změn dochází také ke změně politického a emocionálního klimatu. Macron, stejně jako ostatní francouzští představitelé, sice hovoří o „communauté de destin“ neboli společném osudu v Africe, zejména v takzvané Franské zóně, ale afričtí představitelé a veřejné mínění místo toho stále častěji slyší na „neokolonialismus“.

Francouzská neokoloniální moc nad částí Afriky se ve skutečnosti zhmotňuje v mnoha podobách, které zahrnují vojenskou přítomnost, ale také peněžní instituce. Všechny jsou zpochybňovány.

Vezměme si například vypointované komentáře italské premiérky Giorginy Meloni na videu z roku 2019 (které se znovu objevilo v roce 2022). Ve svém nahraném projevu, který vyvolal značný rozruch, Meloniová odhalila neokoloniální nadvládu Francie nad 14 bývalými koloniemi v západní a střední Africe, z nichž všechny stále používají CFA frank, koloniální měnu vydávanou Paříží, přičemž CFA znamená „Communauté Financière Africaine“ (francouzsky „Africké finanční společenství“). Její připomínky je třeba brát vážně.

Přesněji řečeno, v současnosti existují dvě měny, obě se nazývají „CFA frank“: jednou je západoafrický CFA frank a druhou středoafriický CFA frank. První z nich používají západoafrické státy Niger, Mali, Senegal, Benin, Burkina Faso, Pobřeží slonoviny, Guinea-Bissau a Togo. Všechny tyto země jsou součástí Západoafrické hospodářské a měnové unie (UEMOA) a západoafrický CFA frank ve skutečnosti vydává Centrální banka západoafrických států (BCEAO) se sídlem v Dakaru (Senegal). Samotné bankovky CFA franku však od vzniku měny v roce 1945 vyrábí Francouzská banka v Chamalières. Měnu zavedly francouzské koloniální úřady, když nahradila předchozí francouzský západoafrický frank.

Středoafriický CFA frank (jehož bankovky od koloniálních dob rovněž vyrábí Francouzská banka) je zase měnou Republiky Kongo, Kamerunu, Středoafriické republiky, Čadu, Rovníkové Guineje a Gabonu.

Tato měnová situace byla v posledních letech terčem velké africké kritiky a rozhořčených protestů. V případě obou měn CFA musí centrální banky všech zúčastněných afrických zemí mimo jiné držet nejméně 50 % svých zahraničních aktiv ve francouzské státní pokladně, což údajně udržuje stabilitu měny, a to i za cenu omezení hospodářské nezávislosti těchto zemí.

Podle Landryho Signé, vedoucího pracovníka Programu globální ekonomiky a rozvoje a Iniciativy pro růst Afriky v Brookings Institution, se pevný směnný kurz dotkl především středoafriických ekonomik, a to kvůli jejich vysoké míře přebytečné likvidity (z příjmů z ropy) – a také západoafriických ekonomik, které trpí vnějšími šoky. Signé tvrdí, že zóna CFA franku přinesla intenzivní zranitelnost vůči těmto vnějším šokům, omezila vnitroregionální obchod ve střední Africe, zúžila průmyslovou základnu a učinila země vysoce závislými na produkci omezeného počtu primárních komodit určených na vývoz. Zní to docela koloniálně, že?

Není divu, že větší Hospodářské společenství západoafriických států (ECOWAS), jehož členy jsou i členové UEMOA, **plánuje do roku 2027 zavést pro své členy vlastní společnou měnu**.

Paříž v současnosti v Africe soupeří s Moskvou o poskytování bezpečnostní a protiteroristické pomoci. To lze vidět i na libyjské krizi, která byla pro Francii velkým neúspěchem a skutečným vývojem „konce jedné éry“. Problém pro Paříž spočívá v tom, že na africkém kontinentu (od Sahelu po střední a západní Afriku) sílí protifrancouzské nálady s politickými důsledky, zatímco proruské nálady nejsou v regionu zdaleka novinkou: od počátku dekolonizace v 50. letech 20. století podporoval Sovětský svaz velkou část afrických bojů za nezávislost.

Macronův nedávný náhlý „tvrdší“ postoj vůči Rusku, který se vlastně začal postupně formovat již v loňském roce, má rovněž hodně společného se snahou Paříže ukázat sílu (tj. větší nezávislost na Washingtonu) a „napnout svaly“ a připravit se na scénář Trumpova prezidentství.

Od Trumpova údajného izolacionismu by se nemělo příliš očekávat – každý americký prezident může udělat jen tolik, pokud jde o potírání amerického systému „dvojvládí“. Stejně tak by se nemělo sázet na to, že Paříž (nebo Berlín, když už jsme u toho) bude koketovat se „strategickou samostatností“. Evropské mocnosti, včetně Francie, jsou příliš zapleteny do struktur NATO, než aby v tomto ohledu zašly příliš daleko – a Paříž nyní čelí vlastní geopolitické krizi v Africe a v zahraničí. Je docela možné, že Washington bude v každém případě cítit potřebu se v Africe stále více angažovat, přičemž Bidenovo přesunutí amerických sil do Somálska bylo možná jen zahřívacím kolem – navzdory jeho neúspěchu.

Paris Wants to Show Strength, But Faces Geopolitical Crisis in Africa vyšel na Global Reseach 3.4.2024. Překlad v ceně 332 Kč Zvědavec.